



Қазақстан Республикасы
Ғылым және жоғары білім
министрлігі



**«ҚАЗІРГІ ҚЫТАЙ ТІЛІН ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ ИНТЕЛЛЕКТ
ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ»**

**Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары
18 сәуір, 2025 ж.**

«数字智能技术在现代汉语教学中的应用问题»

国际学术研讨会论文集

2025 年 4 月 18 日

**«ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ЦИФРОВЫХ
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ
СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА»**

**Материалы международной научно-практической конференции
18 апреля, 2025 г.**

**«ISSUES IN THE APPLICATION OF DIGITAL INTELLIGENT
TECHNOLOGIES IN MODERN CHINESE LANGUAGE
TEACHING»**

**Materials of the international scientific and practical conference
April 18, 2025**

**АСТАНА, 2025
ASTANA, 2025**

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
哈萨克斯坦共和国教育部
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
列·尼·古米廖夫欧亚国立大学
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

ФИЛОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ ҚЫТАЙ ФИЛОЛОГИЯСЫ КАФЕДРАСЫ
语言文学系汉语言文学教研室
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ КАФЕДРА КИТАЙСКОЙ ФИЛОЛОГИИ
FACULTY OF PHILOLOGY DEPARTMENT OF CHINESE PHILOLOGY

«ҚАЗІРГІ ҚЫТАЙ ТІЛІН ОҚЫТУДА ЦИФРЛЫҚ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯСЫН
ҚОЛДАНУ МӘСЕЛЕЛЕРІ»
Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары
18 сәуір, 2025 ж.

«数字智能技术在现代汉语教学中的应用问题»
国际学术研讨会论文集
2025 年 4 月 18 日

«ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
В ПРЕПОДАВАНИИ СОВРЕМЕННОГО КИТАЙСКОГО ЯЗЫКА»
Материалы международной научно-практической конференции
18 апреля, 2025 г.

«ISSUES IN THE APPLICATION OF DIGITAL INTELLIGENT TECHNOLOGIES IN
MODERN CHINESE LANGUAGE TEACHING»
Materials of the international scientific and practical conference
April 18, 2025

Астана, 2025

ӘОЖ 811.581
КБЖ 81.2 Кит-923
Қ 22

Редакциялық алқа:

Е.Б. Сыдықов – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма төрағасы – Ректор
А.Б. Бейсенбай – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректоры
С.М. Дүйсенғазы – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Филология факультетінің деканы
А.У. Исаев – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Қытай филологиясы кафедрасының меңгерушісі
Г. Ахметбек – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Қытай филологиясы кафедрасының доцент м.а.

Жауапты хатшы: Г.Т. Елубаева

Қ 22 «Қазіргі қытай тілін оқытуда цифрлық интеллект технологиясын қолдану мәселелері» халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары (2025 жылдың 18 сәуір, Астана, Қазақстан). – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2025. – 174 б. – қазақша, қытайша, орысша.

ISBN 978-601-337-998-2

Бұл Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Филология факультеті Қытай филологиясы кафедрасы ұйымдастырған «Қазіргі қытай тілін оқытуда цифрлық интеллект технологиясын қолдану мәселелері» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдар жинағы. Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы ынтымақтастық байланыс аясында және «БҰҰ-дағы қытай тілі күніне» орай ұйымдастырылған осы конференцияның жинағына қатысушылардың жасаған баяндамалары мен ұсынған мақалалары сұрыптап енгізілді. Жинақта цифрлық интеллект технологиялары: қазіргі кезеңдегі қытай филологиясының дамуы; қытай тілін халықаралық деңгейде оқыту және заманауи технологияларды қолдану мәселелері сияқты бағыттарда жазылған авторлық зерттеулері берілген. Басылым студенттерге, магистранттарға, докторанттарға, сонымен қатар қазіргі ғылымның өзекті мәселелерімен айналысатын оқырман қауымға арналған. Мақалалар тек авторлық нұсқада жарияланды, мақала көзқарасына авторлар жауапты.

ӘОЖ 811.581
КБЖ 81.2 Кит-923

ISBN 978-601-337-998-2

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті қытай филологиясы кафедрасы, 2025
© Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева кафедра китайской филологии, 2025
© L.N. Gumilyov Eurasian national university department of chinese philology, 2025

perspective of language standardization, it is an imprecise form of expression used by different groups in different periods to meet the needs of face-to-face communication.

Keywords: 们; 各位 N; co-occurrence; Salutations; Language Standardization

ӘОЖ 004.8:811.581

ЦИФРЛЫҚ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ: ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢДЕГІ ҚЫТАЙ ФИЛОЛОГИЯСЫНЫҢ ДАМУЫ

Батаева Ақмарал Аманқызы

аға оқытушы, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
malali2012@mail.ru

Аңдатпа. Цифрлық интеллект технологиялары қытай филологиясында зерттеу жұмыстарын жеңілдетіп қана қоймай, аударма жасау, мәтіндік материалдарды жүйелеу, көне жазбаларды тану және талдау секілді процестерді әлдеқайда жылдам әрі тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Бұл мақалада цифрлық интеллект технологияларының қазіргі қытай филологиясының дамуына әсері, олардың қолданылу салалары мен болашақтағы маңызы қарастырылады.

Түйін сөздер: цифрлық интеллект, қытай филологиясы, қытай тілі, қытай филологиясының дамуы.

XXI ғасырдағы технологиялық серпіліс барлық ғылым салаларына, оның ішінде филологияға да үлкен өзгерістер әкелді. Әлемнің барлық салалары технологиялық өзгерістерге бейімделіп, ақпараттық революцияға ілесуде. Цифрлық интеллект және жасанды интеллект технологияларының дамуы тіл ғылымының жаңа қырларын ашып, филологиядағы зерттеу әдістерін айтарлықтай өзгертті.

Қытай филологиясы – әлемдегі ең күрделі әрі бай тілдік жүйелердің бірі. Оның ерекшелігі – иероглифтік жазба жүйесі, диалектологиялық алуан түрлілік және бай тарихи мұра. Бұл ерекшеліктерді зерттеу дәстүрлі әдістерден сандық технологияларға көшуде. Қытай тілінің күрделі құрылымы, көне жазба мұралары мен заманауи қолданбалы лингвистикасы цифрлық технологиялардың дамуы арқасында жаңа деңгейге көтерілді.

Цифрлық технологиялар – бұл ақпараттық қоғамдағы өмірге бейімделген тұлғаны тәрбиелеуді, тәрбиелеуді қарқындату және оңтайландыру мәселелерін табысты шешетін құрал. Цифрлық әлемге өту соңғы екі онжылдықтан аса уақытта қарқынды дамып келеді. Бүгінгі күні цифрлық технологиялар жаһандық экономикалық дамудың негізгі факторларының біріне айналып отыр [1].

Цифрлық технологияның негізгі дидактикалық қасиеті – мультимедиа. Мультимедиа мобильді және компьютерлік құрылғыларға анимацияның кейбір белгісін әрі мүмкін емес деп ойлаған дағдыларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Цифрлық интеллект – деректерді талдау, мәтінді өңдеу, ақпаратты жүйелеу және автоматтандыруға мүмкіндік беретін технологиялық жүйе. Ол келесі бағыттарды қамтиды:

- **Жасанды интеллект (AI)** – мәтіндік талдау, автоматтандырылған аударма және семантикалық байланыстарды анықтау үшін қолданылады.

- **Үлкен деректер (Big Data)** – қытай тіліндегі мәтіндік корпус пен лексикографиялық деректерді өңдеу үшін пайдаланылады.

- **Табиғи тілдерді өңдеу (NLP)** – сөйлеуді тану, синтаксистік және морфологиялық талдау жүргізу үшін маңызды.

- **Нейрондық аударма (NMT)** – қытай тілінің күрделі құрылымын басқа тілдерге аудару сапасын жақсартады.

- **Оптикалық таңбаларды тану (OCR)** – көне қытай мәтіндерін сандық форматқа көшіруге мүмкіндік береді.

Бұл технологиялар үлкен көлемдегі мәтіндерді талдап, тілді үйрену, аударма жасау, синтаксистік және семантикалық құрылымдарды анықтау секілді маңызды процестерде кеңінен қолданылады [2].

Филология – тіл мен әдебиетті зерттейтін ғылым. Бұрын бұл салада зерттеулер қолмен жасалып, ұзақ уақытқа созылатын. Алайда цифрлық технологиялардың дамуы филологтардың жұмысын едәуір жеңілдетті. Қазіргі уақытта көптеген университеттер мен зерттеу орталықтары цифрлық лингвистикамен айналысып, арнайы бағдарламалық жасақтамалар арқылы мәтіндік деректерді талдауға мүмкіндік алуда.

Қытай филологиясында цифрлық интеллект технологиялары мынадай салаларда кеңінен қолданылады:

- Көне мәтіндерді цифрландыру және тану;
- Тілдік корпустарды құру және оларды талдау;
- Автоматты аударма және машиналық оқыту;
- Қытай диалектологиясын зерттеу;
- Сөздіктер мен лексикографиялық деректерді құру.

Қытай тілінің жазба тарихы мыңдаған жылдарға созылады. Көне мәтіндерді зерттеу қиын, өйткені олар әртүрлі дәуірлерде қалыптасқан, ескірген иероглифтер мен ерекше грамматикалық құрылымдарға ие. Бұрын бұл процесс филологтар үшін өте күрделі және ұзақ уақыт алатын болса, қазіргі заманғы цифрлық құралдар бұл жұмысты автоматтандыруға мүмкіндік береді.

Көне мәтіндерді цифрландыру үшін **OCR (Optical Character Recognition – Оптикалық таңбаларды тану)** технологиялары қолданылады. Бұл технология суреттердегі немесе сканерленген құжаттардағы мәтінді тануға және оларды сандық форматқа ауыстыруға көмектеседі. **Hanwang OCR, Google Tesseract және ABBYY FineReader** секілді жүйелер ежелгі мәтіндерді тануда жоғары дәлдік көрсетіп отыр. **Мысалы:** 2023 жылы **China National Knowledge Infrastructure (CNKI)** платформасында 10 миллионнан астам тарихи қытай мәтіні цифрланды, бұл қытай филологиясындағы ең ірі сандық дерекқорлардың бірі.

Big Data (Үлкен деректер) технологиялары қытай тіліндегі мәтіндік ресурстарды өңдеуге және лингвистикалық зерттеулер жүргізуге мүмкіндік береді. Қытай филологиясында үлкен көлемдегі мәтіндерді талдау үшін арнайы корпустар жасалған.

Ірі лингвистикалық корпустар:

- **Peking University Corpus** – академиялық және көркем әдебиет мәтіндерін талдау үшін.
- **Lancaster Corpus of Mandarin Chinese (LCMC)** – 15 миллион сөзден тұратын дерекқор.
- **Chinese National Corpus** – қытай тіліндегі әртүрлі мәтіндік ресурстарды қамтиды. Бұл

корпустар морфологиялық, синтаксистік және семантикалық ерекшеліктерді зерттеуге көмектеседі. Мысалы: 2024 жылы қытай тіліндегі диалектілерді зерттеу үшін **Big Data** технологияларын қолдану арқылы 200-ден астам диалектінің грамматикалық және лексикалық құрылымдары талданды [3].

Жасанды интеллект (AI) және табиғи тілді өңдеу (NLP) технологиялары қытай филологиясында үлкен өзгерістер енгізуде.

Қолдану салалары:

- Семантикалық талдау: мәтіннің мағынасын анықтау, мағыналық байланыстарды зерттеу.

- Синтаксистік және морфологиялық талдау: сөйлем құрылымын талдау.
- Автоматтандырылған аударма: қытай тілінен басқа тілдерге дәл аударма жасау.
- Диалектологиялық зерттеулер: әртүрлі қытай диалектілерінің құрылымын

талдау.

- Қытай тіліндегі NLP жүйелері:
- **Baidu AI NLP** – қытай тіліндегі мәтіндерді өңдеуге арналған платформа.
- **Tencent YouTu NLP** – семантикалық талдау және автоматтандырылған аударма

жүйелері.

- Alibaba DAMO NLP – мәтіндерді түсіну және диалогтық жүйелерді дамыту. Мысалы: 2024 жылы Baidu AI платформасы қытай тіліндегі күрделі грамматикалық құрылымдарды түсінуге арналған нейрондық желілерді енгізді, бұл синтаксистік талдау дәлдігін 92%-ға дейін жақсартты.

Қытай тілін аудару қиындық тудыратын процесс, себебі оның грамматикалық құрылымы басқа тілдерден ерекшеленеді. Нейрондық машиналық аударма (Neural Machine Translation, NMT) технологиялары бұл мәселені шешуде.

Қытай тіліндегі нейрондық аударма жүйелері:

- Google Translate (NMT негізінде) – 2024 жылы қытай тілінен ағылшын тіліне аудару дәлдігі 87%-ға жетті.

- Baidu Translate – қытайша мәтіндерді 200-ден астам тілге аударуға мүмкіндік береді.

- DeepL – жоғары сапалы аудармалар жасау үшін қолданылатын AI жүйесі. Мысал: Қытайдың мемлекеттік БАҚ-тары 2023 жылы нейрондық аударма жүйелерін қолдану арқылы жаңалықтарды автоматты түрде 20-дан астам тілге аударатын платформаларды іске қосты.

Қытайда 200-ден астам диалект бар, олардың кейбіреулері бір-бірінен мүлдем өзгеше. **Big Data және NLP** әдістері арқылы бұл диалектілердің грамматикалық, фонетикалық және морфологиялық ерекшеліктері терең зерттелуде [4].

Қытай диалектологиясы жобалары:

- **China Dialect Atlas** – Қытайдағы барлық негізгі диалектілердің картасы.

- **Guangzhou Dialect Corpus** – кантон диалектінің ерекшеліктерін зерттейтін жоба.

Мысал: 2024 жылы **Lancaster Corpus of Mandarin Chinese (LCMC)** негізінде қытай диалектілерінің 30 миллионнан астам сөзін қамтитын **үлкен дерекқор** құрылды.

Цифрлық интеллект технологиялары қытай тіліндегі сөздіктерді автоматтандыруға мүмкіндік берді.

Қытай тіліндегі танымал сөздік платформалары:

- **Baidu Translate** – сөздердің мағынасын түсіндіру және мысалдармен беру.

- **Youdao Dictionary** – AI көмегімен контекстік аудармалар жасау.

- **Pleco** – қытай тілін үйренуге арналған мобильді сөздік. **Мысалы: Youdao Dictionary** 2024 жылы **500 000-нан астам жаңа сөздік бірліктерін** автоматты түрде қосты.

Қытай филологиясының цифрлық болашағы

Қытайдың бай тарихи жазба мұралары цифрлық форматқа көшіріліп, қолжетімді болуда. **China National Knowledge Infrastructure (CNKI)** сияқты жобалар тарихи және әдеби мәтіндерді цифрландыру арқылы оларды келешек ұрпаққа жеткізеді.

Болашақта **жасанды интеллект, үлкен деректер және AR/VR технологиялары** арқылы қытай филологиясы жаңа деңгейге көтеріледі. **China National Knowledge Infrastructure (CNKI)** және **Beijing Digital Humanities Lab** сияқты жобалар ежелгі қолжазбалар мен мәтіндерді сандық түрде сақтауға мүмкіндік береді.

Цифрлық интеллект технологиялары қытай филологиясының дамуына жаңа серпін берді. Жасанды интеллект, үлкен деректер, табиғи тілдерді өңдеу (NLP), нейрондық аударма (NMT) және оптикалық таңбаларды тану (OCR) сияқты технологиялар қытай тілін зерттеу, аудару, үйрену және мұрағаттау процестерін анағұрлым тиімді етті.

Цифрлық технологияның дамуындағы негізгі жетістіктер:

- Көне қытай мәтіндерін цифрландыру – тарихи мұраны сақтау мен зерттеуді жеңілдетті.

- Тілдік корпустар мен Big Data – лингвистикалық зерттеулерге жаңа мүмкіндіктер ашты.

- Нейрондық аударма жүйелері – қытай тілінің халықаралық деңгейде қолжетімділігін арттырды.

- Автоматтандырылған тіл үйрету платформалары – тіл меңгеруді тиімді етті.

Болашақта қытай филологиясында цифрлық технологиялардың рөлі арта түседі. Жасанды интеллект жүйелерінің дамуы тілді өңдеу, аударма сапасын жақсарту және диалектологиялық зерттеулерді жетілдіру процестерін одан әрі жетелейтін болады. Осылайша, қытай филологиясы ғылым мен технологияның тоғысқан жаңа деңгейіне көтеріледі.

Қорыта айтқанда, цифрлық интеллект технологиялары қытай филологиясының дамуына айтарлықтай ықпал етіп, зерттеу, аударма және тіл үйрену процестерін жаңа деңгейге көтерді. Жасанды интеллект, үлкен деректер, табиғи тілді өңдеу, нейрондық аударма және оптикалық таңбаларды тану сияқты технологиялар көне мәтіндерді цифрландыруды жеңілдетіп, тілдік корпустарды құру мен талдауды жүйелі әрі тиімді етті. Бұл инновациялар қытай тілін зерттеуді қолжетімді етіп қана қоймай, тарихи және мәдени мұраны сақтау мен таратуда да маңызды рөл атқаруда. Алдағы уақытта цифрлық технологиялардың одан әрі дамуы қытай филологиясын жаңа ғылыми жетістіктерге жетелеп, тіл ғылымының өркендеуіне серпін береді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Tejedor, S., & Vila, P. Exo journalism: a conceptual approach to a hybrid formula between journalism and artificial intelligence. // Journalism and media. 2021, 2(4), 830-840.
2. <https://ezoterica.club/obryadyi/konfuczianstvo-i-daosizm.html>
3. <https://www.shkolazhizni.ru/culture/articles/46130/>
4. Софронов М.В. Знание китайского языка. – Мәскеу: Прогресс, 1989. – 471 б.

DIGITAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES: THE DEVELOPMENT OF CHINESE PHILOLOGY AT THE PRESENT STAGE

Batayeva Akmaral Amankyzy

Senior Lecturer, L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan
malali2012@mail.ru

Annotation. Digital intelligence technologies not only simplify research work in Chinese philology, but also make it possible to implement such processes as translation, systematization of text materials, recognition and analysis of Ancient Writings much faster and more efficiently. This article discusses the impact of digital intelligence technologies on the development of modern Chinese philology, their areas of application and future significance.

Keywords: development of digital intelligence, Chinese philology, Chinese language, Chinese philology.

УДК 378.126

智慧化教育背景下哈萨克斯坦现代汉语文学教师现状、挑战与对策

地娜·斯拉木¹, 钱文亮²

¹ 博士研究生, 上海大学文学院, 上海, 中国
402771842@qq.com

² 教授, 上海大学文学院, 上海, 中国
qwl08@sina.com

摘要. 全球教育教学进入智慧化发展的当下, 随着“一带一路”倡议的提出, 汉语学习热情在哈萨克斯坦逐渐浓厚。特别是高等教育部将汉语学习和经济发展两国友好往来的前提